

การวางแผนระเบียบเศรษฐกิจ ด้วยเกณฑ์เมืองเขียว

■ ฐาปนา บุญประเวียร
นายกสมาคมการค้าเมืองไทย
และเลขานุการกฎบัตรไทย
Thapana.asia@gmail.com

ระเบียบเศรษฐกิจเป็นศัพท์ที่
กลุ่มวิชาการเศรษฐกิจและการผังเมือง
ใช้เรียกพื้นที่กลุ่มเมืองที่เชื่อมต่อด้าน
กายภาพ พาณิชนยกรรม ท่องเที่ยว
สังคม วัฒนธรรม ต้องมีความสัมพันธ์
กับต่างประเทศในด้านการค้าหรือ
ความสัมพันธ์ด้านต่างๆ พื้นที่ระเบียบ
อาจมีชายแดนอยู่ติดกับต่างประเทศ
หรือไม่ก็ได้ อาจเป็นเมืองระเบียบ
คู่แฝดหรือเมืองที่สัมพันธ์กันใน
ลักษณะทางผ่านก็ได้

ระเบียบเศรษฐกิจมีความ
สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งใน
ระดับเมืองและระดับประเทศอย่าง
ยิ่ง ด้วยพื้นที่ระเบียบจัดเป็นประตูที่
นำสินค้าและบริการสู่ตลาดขนาด
ใหญ่นอกประเทศ เป็นพื้นที่ที่ผู้ประกอบการ
ได้ใช้ศักยภาพและความเชี่ยวชาญ
ทางธุรกิจในการเพิ่มมูลค่าและคุณค่า
แก่กิจการ ทั้งการส่งออกสินค้า การ
ร่วมทุน การลงทุนทางตรง และการ
ให้บริการทรัพย์สินทางปัญญาหรือ
เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ความสำคัญที่เด่นชัดของ
ระเบียบเศรษฐกิจ เห็นได้จากปัจจุบัน
ทุกประเทศต่างเร่งรัดพัฒนาพื้นที่

เขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตเศรษฐกิจ
จำเพาะ และเขตระเบียบเศรษฐกิจ
เพื่อประสานการบริการและการรองรับ
การลงทุน หลายประเทศจึงจัดให้พื้นที่
ระเบียบเศรษฐกิจเป็นพื้นที่ศูนย์เศรษฐกิจ
นวัตกรรม (Innovation Economic
Center) ที่มีการลงทุนโครงสร้างพื้น
ฐานคมนาคมขนส่ง ดิจิทัล และ
นวัตกรรม เพื่อสร้างประสิทธิภาพ
สูงสุดในการเชื่อมโยงทางการค้าและ

สร้างสมรรถนะสูงสุดให้แก่พื้นที่ระเบียบ
สำหรับประเทศไทย ระเบียบ
เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกหรือ
อีอีซีได้เป็นแบบอย่างที่ดีของการพัฒนา
ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การ
ลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและการสร้าง
เมืองอัจฉริยะเพื่อตอบสนองต่อการ
เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ จากผลการ

ต่อหน้า 19

ข่าวต่อ

การวางแผน

ดำเนินงานในช่วงผ่านมา พบว่าปริมาณการขอรับการส่งเสริมการลงทุนของประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 อยู่ในพื้นที่ระเบียงอีอีซี

อย่างไรก็ตาม ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความยั่งยืน จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานด้วยเกณฑ์และแนวคิดที่เหมาะสม เนื่องจากพื้นที่ศูนย์เศรษฐกิจและระเบียงเศรษฐกิจเป็นศูนย์กลางของการทำงาน พื้นที่ผลิตและบริการ ที่อยู่อาศัย และพื้นที่นันทนาการ ในพื้นที่หลายระเบียงของประเทศ เป็นที่ตั้งของชุมชนดั้งเดิม มีวิถีชุมชน ทรัพยากรทางวัฒนธรรม พื้นที่การเกษตรที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ และโครงสร้างพื้นฐานทางธรรมชาติที่สำคัญ ดังนั้นจึงจำเป็นในการวางแผนระบบเมืองและออกแบบสถาปัตยกรรมชุมชนร่วมกับระบบเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทั้งนี้ จากการทบทวนเอกสารพบว่า การวางแผนเมืองเขียว เป็นรูปแบบการวางแผนที่ประเทศเศรษฐกิจขนาดใหญ่นำมาใช้มากที่สุด

โดยเกณฑ์การออกแบบพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจที่จะกล่าวต่อไปนี้ ส่วนหนึ่งนำมาจากกฎบัตรและแผนปฏิบัติการเมืองเขียวของนครแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ประกอบด้วย เกณฑ์การมีส่วนร่วมของภาคส่วนในการกำหนดอนาคต เกณฑ์การวางแผนและการออกแบบทางกายภาพ และเกณฑ์การออกแบบระบบเศรษฐกิจเขียว รายละเอียด ดังนี้

เกณฑ์การมีส่วนร่วมของภาคส่วน

เนื่องจากระเบียงเศรษฐกิจอาครวมเอาหลายศูนย์เศรษฐกิจเข้าด้วยกัน ดังนั้น ทุกศูนย์จึงต้องสร้างรูปแบบการตกลงร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคต โดยให้ความสำคัญต่อการกำหนดรูปแบบ

ทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการตกลงร่วมกันในยกระดับสมรรถนะและความเชี่ยวชาญด้านการผลิต การบริการ และนวัตกรรม พร้อมด้วยการข้อตกลงที่จะปกป้องและสงวนรักษาวิถีชีวิตและทรัพยากรให้รอดพ้นผลกระทบจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ก่อนการสร้างข้อตกลงร่วมกัน จะต้องจัดทำแบบจำลองการพัฒนาในขนาดด้วยเทคนิค foresight เสียก่อน โดยให้สถาบันการศึกษาดำเนินการวิจัยเพื่อทราบสถานะในปัจจุบันให้ทุกภาคส่วนที่ร่วมกำหนดอนาคตได้ใช้ข้อมูลที่ถูกต้องในการตัดสินใจ และการกำหนดมาตรการที่ระบุในข้อตกลง

เกณฑ์การวางแผนและออกแบบกายภาพเมืองเขียว

กฎบัตรและแผนปฏิบัติการแวนคูเวอร์นำเกณฑ์และตัวชี้วัดจากเกณฑ์การเติบโตอย่างชาญฉลาด (Smart Growth Principles) เกณฑ์การวางแผนของสมาคมการวางแผนอเมริกัน (American Planning Association) พร้อมด้วยเกณฑ์ความเป็นผู้นำการออกแบบด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมระดับย่าน (LEED Neighborhood Development) ซึ่งเกณฑ์ที่กล่าวมา ได้กำหนดให้วางแผนและออกแบบกายภาพเมืองและระเบียงเศรษฐกิจโดยมุ่งสู่การปรับปรุงรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use Pattern) ที่มีความสัมพันธ์กับระบบคมนาคมขนส่งเขียว (Green Transportation) พลังงานเขียว (Green Energy) โครงสร้างพื้นฐานเขียว (Green Infrastructure) ระบบการเกษตรและอาหารปลอดภัย อากาศและน้ำสะอาด พร้อมทั้งการออกแบบสร้างความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ธรรมชาติและการสงวนรักษาพื้นที่ธรรมชาติ ที่สำคัญคือ การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ตอบสนองต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ประชาชนทุกระดับได้รับประโยชน์

สำหรับประเทศไทย

ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรืออีอีซี ได้เป็นแบบอย่างที่ดีของการพัฒนาในทุกด้าน

เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการออกแบบระเบียบ ประกอบด้วย การเชื่อมต่อโครงข่ายการเดินทางและการขนส่งในพื้นที่เมืองหรือในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจด้วยระบบคมนาคมขนส่งเขียว ได้แก่ การเดินทางและการขนส่งสินค้าด้วยระบบราง ซึ่งมีผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานทางธรณาดินน้อยที่สุด การพัฒนาอาคารและโครงสร้างพื้นฐานเขียว อาทิ การพัฒนาอาคารเขียว การออกแบบระบบการจัดการน้ำฝน การจัดการมลภาวะ หรือการออกแบบทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานที่สร้างความยืดหยุ่น มีศักยภาพในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศได้

เกณฑ์การออกแบบระบบเศรษฐกิจเขียว

เศรษฐกิจเขียวเป็นระบบเศรษฐกิจที่ทุกมูลค่าที่ได้รับต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและไม่เพิ่มระดับความเหลื่อมล้ำ นับเป็นระบบเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับการพัฒนาเมืองในอนาคต สาขาเศรษฐกิจเขียวที่เมืองส่วนใหญ่นำไปกำหนดในแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ กลุ่มนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล การแพทย์และเทคโนโลยีชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน อาหารและผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ อุตสาหกรรมเขียว อาคารและโครงสร้างพื้นฐานเขียว และกลุ่มการวิจัยและการยกระดับสมรรถนะ ฯลฯ ผลการพัฒนาจากระบบเศรษฐกิจเขียว จะทำให้เมืองและพื้นที่ระเบียงสามารถจ้างงานนวัตกรรม (Innovation Jobs) และจ้างงานเขียว (Green Jobs) เพิ่ม

จีนด้วย

กล่าวโดยสรุป การวางแผน
ระเบียงเศรษฐกิจจากเกณฑ์เมืองเขียว
นอกจากเกณฑ์ที่ได้กล่าวแล้ว ผู้บริหาร
เมืองจะต้องนำเอาตัวชี้วัดและข้อบ่ง
ชี้บรรจุลงในแผนยุทธศาสตร์และ
แผนปฏิบัติการ ซึ่งอาจนำไปกำหนด
เป็นค่าเป้าหมายการพัฒนาในแต่ละ
ปีได้ ซึ่งจะช่วยให้แผนมีความสมบูรณ์
มากยิ่งขึ้น ในบทความฉบับต่อไป
จะกล่าวถึง แนวทางการนำเกณฑ์เพื่อ
การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ
พิเศษของไทย พร้อมกับข้อเสนอแนะ
การขยายพื้นที่ระเบียงและการสร้าง
ความเข้มขันในการออกแบบปรับปรุง
พื้นที่ศูนย์เศรษฐกิจ เพื่อให้ระเบียง
เศรษฐกิจของไทยมีศักยภาพระดับ
สูงในการสร้างมูลค่า สามารถกระตุ้น
การลงทุน ขยายการจ้างงานเขียว
และการจ้างงานนวัตกรรมได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ●